

UTNYTT LOFTSETASJEN

Få mye mer plass

Hvis du har et uutnyttet loftsrom og mangler plass, så har du et opplagt sted å finne de ekstra kvadratmeterne. **Rommet under skråtaket har masser av muligheter, selv om veggene skrår.**

Vi viser deg hvordan du griper det an – med isolasjon, dampsperre og oppsetting av gipsplater, slik at du får et flott rom med glatte vegger.

VANSKELIGHETSGRAD

Et omfattende prosjekt, som du kun skal gi deg i kast med hvis du er en erfaren gjør det selv-er.

LETT

VANSKELIG

TIDSFORBRUK

3-4 uker.

PRIS

Cirka 40.000 kroner, pluss vinduer.

MATERIALER

- Isolasjonsplater, 200 mm
- Dampspærre + teip
- Lister, 21 x 45 mm
- Treskruer, 4 x 60 mm
- Gipskruer, 3,9 x 45 mm
- Gipsplater, 12,5 mm
- Sparkelmasse
- Grunning
- Armerte gips hjørner

SPECIALVERKTØY

- Lang kniv · Gips høvel · Klemmer
- Dybdestopp · Stålbrett

Selv om det utelukkende er skråvegger, er det likevel mange kvadratmeter å hente på et utnyttet loftsrom.

FØR

Mange drømmer om mer plass, og noen ganger må du tenke kreativt eller jobbe litt med saken for at drømmen skal kunne gå i oppfyllelse.

Denne familien hadde ekstra plass på loftet, der et snaut 20 kvadratmeter stort rom sto nesten tomt. Rommet under taket var dog uisolert, så det måtte isoleres for å kunne bli brukt året rundt.

Takkonstruksjonen på huset er avgjørende for hvor enkelt det er å gjøre om et loftsrom til mer aktiv bruk. Hvis det må endres

på konstruksjonen, for eksempel hvis du har takstoler, må du først kontakte en byggingeniør. Det kan også være nødvendig hvis du skal lage hull i taket til nye vinduer.

Disse grunnleggende tingene, som har betydning for takkonstruksjonen, skal du selvfølgelig ha kontroll på før du setter i gang, eventuelt med hjelp fra fagfolk.

Til gjengjeld er arbeidet som følger med blant annet isolering, dampspærre og gipsplater enklere å gå i gang med for de fleste med litt gjør det selv-erfaring. □

Tenk på belysning fra starten av

Når du setter i gang med å forvandle et utnyttet loftsrom til et oppholdsrom, er det smart å tenke inn belysning fra starten av. Hva slags lyskilder skal rommet ha? Kan du klare deg med de vinduene som er der? Eller skal vinduene skiftes ut til noen større, og kanskje bedre isolerte og energibesparende? Kan du eventuelt klare deg med bare kunstig belysning? Det finnes flere gode og billige løsninger, som gir et fint lys som minner om dagslys, for eksempel LED-paneler fra Ikea.

Hvis du velger å sette inn helt nye takvinduer, skal det gjøres som det første du gjør. Og hvis du har takvinduer som snart er modne for utskifting, så skift dem nå. Det er bare dumt å lage pene nye vegger, for deretter å ødelegge dem igjen om et par år. Det samme gjelder et gammelt tak som bør byttes de nærmeste årene.

Isoler taket

For at du skal kunne ta i bruk et uutnyttet loftsrom som et ekstra beboelsesrom, er det viktig at taket blir isolert. Ellers vil rommet være for kaldt om vinteren og for varmt om sommeren.

Taket isoleres med mineralull som skjæres til, slik at den kan presses på plass mellom taksperrene. Isolasjonen kappes litt for bred, slik at den blir klemt godt fast. Sørg for at den kommer rundt forskjellige installasjoner og at den dekker hele takflaten, så det ikke blir kuldebroer – altså steder som blir dårligere isolert enn andre.

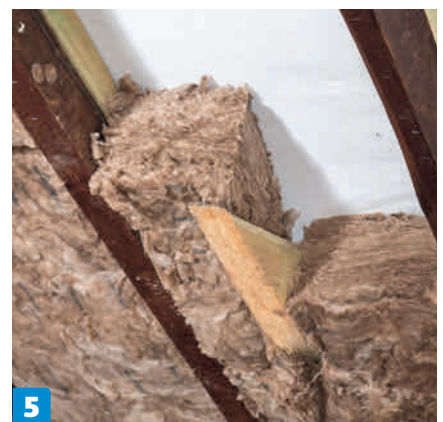
Mål avstanden mellom sperrene. Du må ta nøyaktig mål når du skal skjære til isolasjonen, slik at den kan sitte godt fast mellom sperrene.

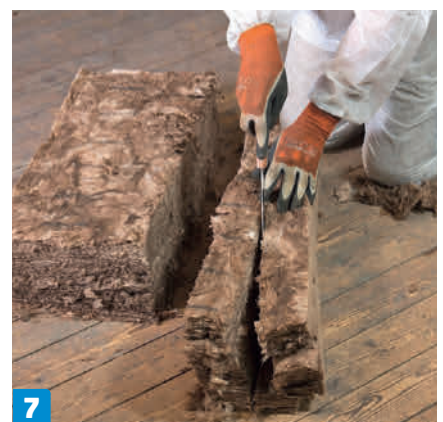
Isolasjonen skjæres til, slik at den er 2 cm bredere enn den reelle avstanden. Når isolasjonen er litt for bred, blir den sittende i spenn mellom sperrene. Bruk en lang kniv, for eksempel en spesiell kniv til isolasjon.

Isolasjonen må presses på plass, fordi den er skåret til på overmål. Da blir den til gjengjeld sittende.

Det kan bli litt tilpassingsarbeid hvis takkonstruksjonen ikke er helt regelmessig. Da må du sette inn mindre biter, slik at isolasjonen sitter så tett som mulig overalt.

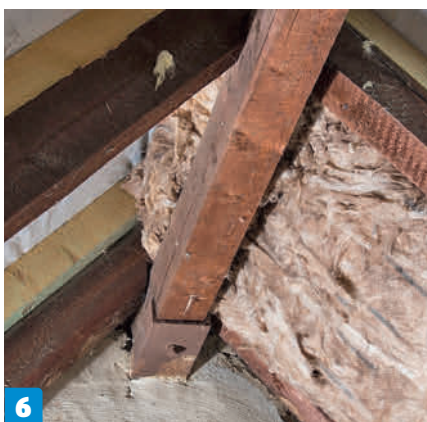
Skjær eventuelt til isolasjonen langs en skinne eller et rett bord. Det er spesielt til god hjelp hvis du skal lage et smalt stykke.

Sett på plass isolasjonen mellom sperrene. Husk å bruke hansker, støvmaske og beskyttelsesdrakt når du jobber med isolasjon, slik at du beskytter huden og luftveiene. Det kommer til både å klø og irritere hvis du ikke gjør det.

3

Sørg for at faste installasjoner går klar av isolasjonen. Sørg samtidig for at isolasjonen lukker så tett som mulig rundt dem, slik at det ikke blir kuldebroer.

6

Isoler også i mønet, over den øverste takbjelken. Det kan være vanskelig å komme til, men det er viktig at du også får isolasjonen på plass over bjelken.

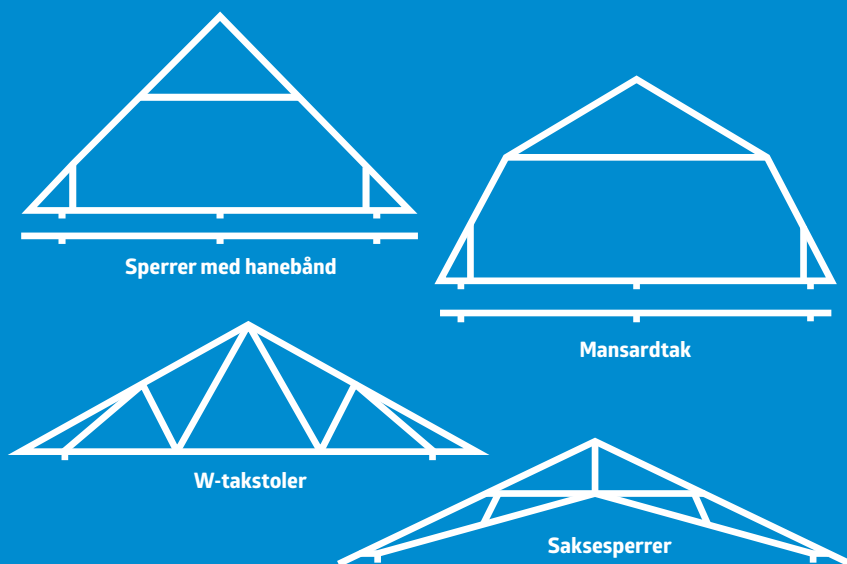

8

Sett inn isolasjon overalt, slik at hele takflaten er lukket tett av isolasjon. Det er viktig, fordi det ellers blir kuldebroer.

Sjekk takkonstruksjonen

En forutsetning for at du overhodet kan bruke et loftsrom til noe annet enn oppbevaring, er at det er plass nok under taket. Det avhenger i stor grad av hvilken type takkonstruksjon huset ditt har. Har huset for eksempel sperrer med hanebånd eller mansardtak, vil loftsrommet allerede være "åpent", slik at det er mulig å innrede det uten å endre på konstruksjonen. Har du derimot en eller annen form for takstoler, er det ikke mulig å bruke rommet før du har endret konstruksjonen. Det skal du ikke gjøre før du har konsultert en byggingeniør. Det kan godt hende det er mulig å ta i bruk loftsrommet selv om du for eksempel har W-takstoler. Rådfør deg med ingeniøren, og hør om det finnes løsninger der du for eksempel kan fjerne noe av takstolene hvis det lages forsterkninger et annet sted.

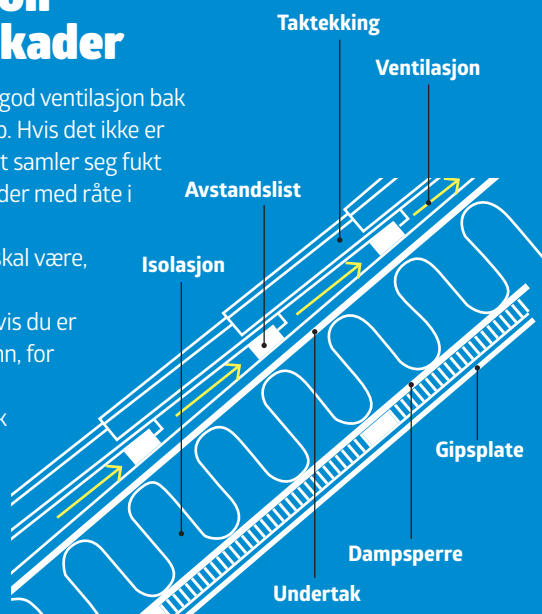

God ventilasjon hindrer fuktskader

Det er viktig at du sørger for god ventilasjon bak den isolasjonen du setter opp. Hvis det ikke er ventilasjon, risikerer du at det samler seg fukt som kan føre til alvorlige skader med råte i takkonstruksjonen.

Hvor mye ventilasjon det skal være, avhenger av taktypen og takkonstruksjonen du har. Hvis du er i tvil, kontakter du en fagmann, for eksempel en tømrer eller en arkitekt. De kan rådgje deg slik at du velger riktig løsning.

Her er et eksempel på hvordan det er laget ventilasjon i taket bak et tykt lag isolasjon.

Dampsperre

Når du har isolert under taket, skal det settes opp dampsperre. Det er viktig at den lukker helt tett, slik at du ikke får problemer med fukt eller råte i konstruksjonen.

Dampspærren settes opp i lange lengder med overlapp, slik at den lukker tett. Den festes til den underliggende konstruksjonen med stifter – det er både raskt og effektivt.

Langs veggen på enden av rommet skal du legge på et strøk primer. Det gjør at den spesielle teipen til dampspærren hefter skikkelig på underlaget.

1

Skjær til dampspærren i lange lengder som kan dekke takflaten fra møne til gulv. Pass på at du ikke ødelegger dampspærren når du ruller den ut. Den skjæres til med en hobbykniv eller klippes med en saks.

2

Dampspærren stiftes fast til takkonstruksjonen. Begynn øverst og beveg deg nedover. Stiftene plasseres med en avstand på cirka 20 cm.

3

Lag en overlapp på dampspærren på 10 cm ved alle sammenføyninger. Det bidrar til å sikre at den blir helt tett. Her er avstanden på overlappet markert med en strek på dampspærren.

4

Sammenføyningen forsegles med en spesiell teip. Til denne typen dampspærre finnes det to typer teip – en til sammenføyninger midt på flaten og en til avslutninger ute ved kantene.

5

Den pussede veggen primes, slik at den avsluttende teipen kan hefte bedre på det porøse underlaget. Primeren smøres på langs kanten og cirka 10 cm inn på veggen. La den deretter tørke cirka 2-3 timer.

6

Den avsluttende teipen settes fast langs kanten på veggen. Det beskyttende papiet på baksiden av teipen fjernes underveis, slik at den er lettere å styre og ikke limer seg fast til alt mulig.

7

Det er lagt dampsperre på de store flatene. Nå mangler kun tettingen mot vinduene, men det er lettere å gjøre det etter at de tverrgående listene til gipsplatene er satt opp. Dampspærren er skåret til på overmål under vinduene så den rekker opp på den skrå kanten.

Det skal også settes avsluttende teip ved vinduet. Da blir dampspærren helt tett også her.

Lag et skjelett til gipsplatene

Utenpå dampspærren monteres tverrgående lister, som gipsplatene skal skrues fast til. Det skal bare settes opp ett lag med gips. Derfor skal listene sitte forholdsvis tett.

Listene kappes med en kapp-/gjær-sag, som også kan lage skrå snitt. Det har du bruk for når listene som skal sitte på tvers mellom de skrå takflatene skal kappes i endene så de danner en loddrett flate øverst. Det gir en pen avslutning og du unngår at veggen går helt opp i mønet.

1 Mål opp til de tverrgående listene.

Nederst på veggen skal det være et loddrett stykke, slik at skråveggen starter 40 cm over gulvet. Det betyr at den nederste listen skal plasseres 40 cm fra gulvet.

2 Listene monteres med en avstand

på 20 cm. Hvis du lager et avstandsstykke, kan du bare holde det opp når listen skrues fast. Det er raskere enn å sjekke med tommestokken hele tiden.

3 Listene skal sitte helt rett, slik at gipsveggen blir plan. Derfor skal du fortløpende sjekke alle listene med et langt vater, og rette dem inn hvis det er nødvendig.

4 Skru fast listene. Sørg for at listene sitter helt rett. Holder du opp en rettholt eller et vater mens du skrur, kan du se akkurat hvor langt inn skruene skal, og om det må justeres på noen av dem.

5 Kapp taklistene med skrå snitt i endene og plasser dem mellom de to skrå flatene. Dermed får du et lite stykke med vannrett tak øverst – det er pent, og du unngår at veggen ender i en spiss vinkel.

6 Sjekk den skrå flaten på tvers av listene med et langt vater. Listene skal danne en plan flate. Små ujevnheter rettes opp ved å justere skruene, større ujevnheter rettes eventuelt opp med klosser.

Dampspærresystem av samme merke

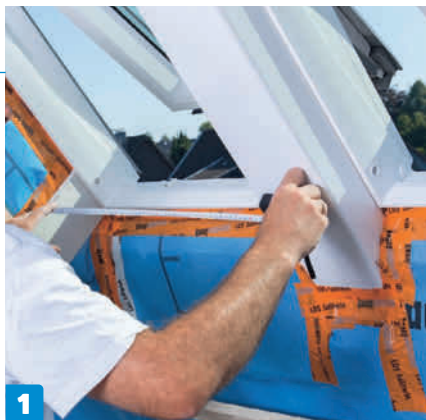
Dampspærre er viktig når du isolerer et rom. Den kraftige plastmembranen sørger for at den varme og fuktige luften fra rommet ikke kan trenge ut i isolasjonen og den bakenforliggende konstruksjonen, der den kan skape problemer med fukt og i verste fall råte. Det finnes flere forskjellige produsenter av dampspærre. Når du skal legge dampspærre er det viktig at alle delene til dampspærren kommer fra samme system/samme produsent. Det vil si både plasten, tetningsteipen og andre deler. I tillegg skal du følge de anvisningene produsenten har til oppsetting av den dampspærren du har valgt.

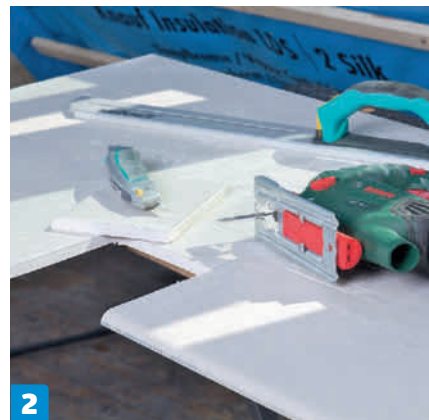
Monter gipsplater

Når du skal sette opp gipsplater, er det smart å begynne der du må gjøre tilpassinger. Da blir du ferdig med det som kan være litt kronglete, før du avslutter med det lettere seriearbeidet.

Normalt bør du sette opp to lag med gipsplater. Her nøyer vi oss likevel med ett lag, fordi vi bruker en armert gipsplate som er sterkere enn standardplatene. Det sparer plass i rommet og kan også fint la seg gjøre ettersom vi la de bærende listene på baksiden så tett. Gipsplatene settes opp i forband. Når du forskyver sammenføyningene, blir resultatet både penere og sterkere.

1 Mål opp til gipsplatene ved vinduet. Her er det noen innhakk det skal tas høyde for. Det er smart å begynne her hvor det er mye tilpassing, og vente med de enklere regulære flatene til slutt.

2 Sag til gipsplaten under vinduet. Hakket mellom de to vinduene sages ut med en stikksag. Snittet skjæres eventuelt rent med en hobbykniv hvis det er for flisete.

3 Skru fast platen under vinduet når du har fått tilpasset rammene. Den skrues fast med gipsskruer til de tverrgående listene. Platen skjæres først til i lengden etter at den underliggende vegg er laget.

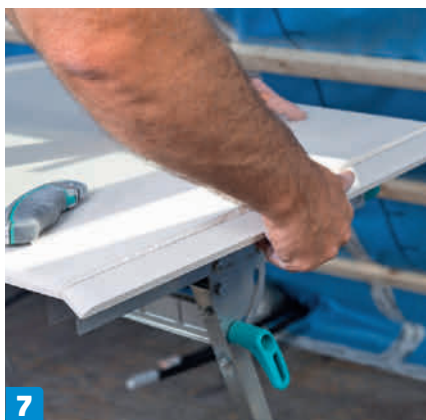
4 Gipsskruene skal ikke skrues for langt inn. Det er viktig at de ikke bryter pappoverflaten. Bruker du et dybdestopp på skrumaskinen, er du sikker på at skruene havner i den dybden de skal.

5 Skjær til en gipsplate i lysåpningen, slik at du kan få foret ut mot vinduene. Ofte vil det kreve litt tilpassing i flere omganger å få platen laget perfekt. Skru den fast til listene med gipsskruer rundt i kanten.

6 Gipsplatene skjæres enkelt til etter en liten anleggsskinne beregnet til gips. Skjær langs skinnen med en skarp hobbykniv, slik at pappoverflaten blir gjennomskåret.

7 Gipsplaten brekkes når pappoverflaten er gjennomskåret. Du tar bare et fast tak i den overskytende gipsplaten og brekker den nedover.

8 Skjær gjennom pappen på baksiden av gipsplaten, slik at du kan fjerne det overskytende stykket med gips.

9

Skruene settes på en rett linje fra den ene siden til den andre. Du skal ikke først sette skruer i hjørnene og deretter langs kantene. Da risikerer du at platen ikke sitter like tett som når du setter skruene på én linje om gangen.

10

Platene settes opp forskjøvet for hverandre, slik at du unngår kryssammenføyninger. Det gir både det peneste og det sterkeste resultatet.

11

Den siste rekken plater ved veggen settes opp når du har målt opp og skåret til. Avstanden mellom skruene er her cirka 10 cm, ettersom gipsveggen kun er i ett lag.

12

Tilpass gipsplatene til slutt. Det er enklere å lage platene litt på overmål ved vinduet. La platene stikke litt ut, og skjær dem deretter til når platene som støter inn mot dem er satt opp. Det gir en flott finish.

Smart verktøy til gips

Når du skal sette opp mange gipsplater, vil du sette stor pris på å ha litt spesialverktøy til gips – ikke minst hvis du er alene om jobben.

GIPSHØVELEN fjerner flisete kanter, hvis snittene dine blir stygge. Den kan også brukes til å skjære ut mindre stykker etter langs den rette siden. Du har et godt grep på det solide håndtaket, og høvelen er lett å holde når du bearbeider gipsplaten.

KLEMMEN holder fast gipsplaten mot listene mens du skrur den fast. Den er enkel å sette opp og flytte rundt. Og uunnværlig hvis du jobber alene.

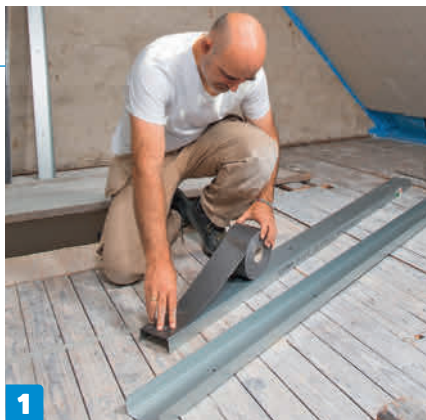
ET DYBDESTOPP på skrumaskinen er smart når du skrur inn gipsskruer. Da er du sikker på at skruene kommer til å sitte perfekt. De skal nemlig sitte nokså nøyaktig – verken for langt ut (så de synes) eller for langt inn (slik at de ødelegger pappoverflaten).

Lag gavlsiden

Det skal også lages en gipsvegg med isolasjon utenpå den pussede endeveggen. Her bygges det et stålskjelett, som ikke veier så mye.

Stålprofilene isoleres på baksiden før de monteres. Det gir en god støyisoleringsring av det nye rommet.

Når du skal lage en ny vegg i forlengelsen av en eksisterende, er det viktig at du lager en pen overgang. Penest blir det hvis veggene flukter, slik at overgangen ikke kan synes når du er ferdig med etterbehandlingen.

1

Tilpass stålprofiler til endeveggen

som skal kles med isolasjon og gipsplater. På baksiden av profilene limes det på et isolerende skummateriale. Det gir en god støyisoleringsring.

2

Sett fast stålprofilene ved endeveggen.

Her skrues de fast til en kraftig svill nederst. På de skrå flatene skrues profilene fast i de bakenforliggende trelistene.

Sparkle og slip

For å få en gipsvegg helt jevn og pen, skal skruerull og sammenføyninger sparkles. Det skal som regel gjøres i flere omganger for å få et optimalt resultat. Etter hver omgang sparkling skal veggene slipes. Det kan du gjøre med en eksentersliper og eventuelt en giraffsliper. Den har et langt skaft som rekker opp i taket mens du står på gulvet.

Er det utadgående hjørner på gipsveggen, setter du hjørnearmering på dem og sparkler dem inn så de skjules.

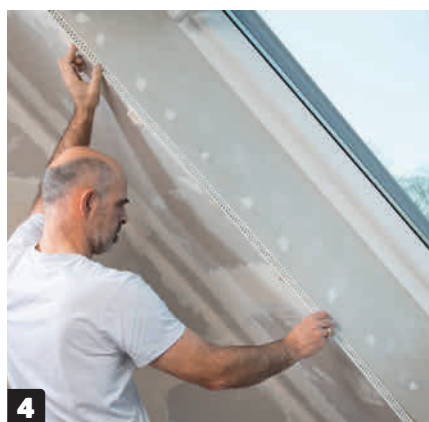
1

Skruerull og skjøter sparkles når skjøtene er armert. Til skjøtene bruker vi her et stålbrett. Til skruerullene er det enklere med en mindre sparkel. Påfør sparkelmassen så jevnt som mulig.

2

Legg sparkelmasse på hjørnene, slik at du kan feste hjørnearmeringen i sparkelmassen. Legg på godt med sparkelmassen, som rettes pent opp senere.

4

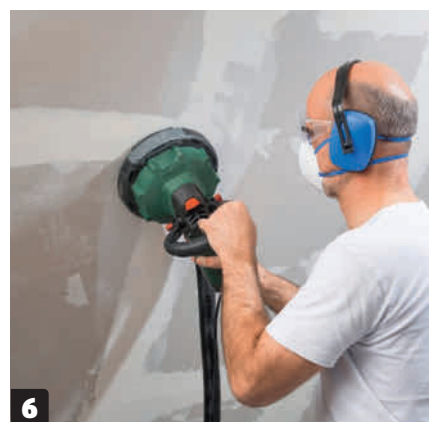
De armerte gipshjørnene settes fast.

Press dem godt ned i sparkelmassen, slik at massen pipler ut gjennom de små hullene i hjørnearmeringen.

5

Hjørnet sparkles, slik at hullene i skinnen blir fylt opp og jevnet ut. I tillegg til å beskytte hjørnene gir skinnene også en pen finish, fordi hjørnene blir knivskarpe.

6

Slip veggene når sparkelmassen er tørr, typisk etter et døgn's tid. Til store flater som her er det klart en fordel med en slipemaskin av en viss størrelse. Husk verneutstyr!

3 **Lag en prøveoppstilling** ved overgangen mellom den eksisterende veggen ved trappeoppgangen og den nye gipsveggen. Det blir mest harmonisk hvis den nye veggen flukter med den eksisterende.

3 **Klipp til hjørnearmeringen**, slik at den passer på de hjørnene du vil beskytte. Hvis gipshjørner ikke beskyttes, blir de veldig lett skadet av små støt. Hjørnearmering er derfor en god investering.

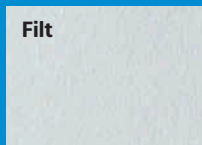
7 **Gå over veggen med sparkelmasse.** Du får som regel best resultat hvis du sparkler veggen i to omganger. Slip over, og dermed er du klar til sluttbehandlingen. Her skal det settes opp filt.

Flere muligheter for etterbehandling

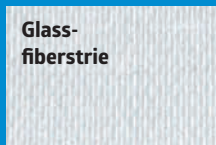
Du har flere valgmuligheter når du skal etterbehandle en ny gipsvegg. Den mest nøytrale løsningen er å sette opp glassfilt og deretter male. Glassfilt har en diskret struktur, slik at veggen virker glatt og harmonisk. Hvis du liker litt mer struktur på veggen, kan du velge glassfiberstrie. Uansett hvilken av disse to du velger, kan det lønne seg å kjøpe en type som er ferdig grunnet. Det sparer deg for litt arbeid, men veggen må fortsatt ha et strøk eller to med sluttmaling.

Du kan også velge å sette opp tapet. Da får du virkelig mange fargerike og festlige muligheter for veggdekorasjon, ettersom det finnes uendelig mange forskjellige typer tapet. Selvfølgelig også enklere typer, hvis det er stilen du liker.

Filt

Glass-
fiberstrie

Tapet

Dermed er den tyngste jobben gjort – og en velfortjent pause må være på sin plass, før vi setter i gang med den siste delen. Her skal det være filt som males hvit på veggene.